

72 okt. 2019

på Ljungen

Pris 25 kr

Borgmästaregården brinner!

KULTURFÖRENINGEN
Calluna
DÅ OCH NU PÅ LJUNGEN

Borgmästaregården brinner!

I skymningen den 20 september 1947 flammnar Rådhuset, Kyrkan och husen på västra sidan av torget i Skanör brandröda i skenet från den stora eldsvådan. Det är den gamla Borgmästaregården som står i brand. Gården är nu helt övertänd och när det mörknar mer och mer ger flammorna alla människor runt brandplatsen och på torget en skarpt upplyst och en mörk sida. Helt nära branden rör sig de få män som utgör den lilla stadens Skanör med Falsterbo brandförsvär. De sprutar vatten så gott det går mot elden och på Hans-Pettersgårdens gavel och östra uthuslänga. Till sin hjälp har de både män och kvinnor från syskonstäderna som bildat kedja och langar vatten från Bakdjupet i hinkar och baljor. Men Borgmästaregården går inte att rädda.

När den förhärjande branden 1885 lade tre fjärdedelar av Skanörs gamla gårdsbebyggelse i aska medförde katastrofen att stadens gator och torg, när de nya husen och gårdarna byggdes, kom under stadsplan efter de övergripande tankar som då var moderna. Det hade väl sina fördelar, men betydde också att den gamla stadens karaktär på sätt och vis utplånades. Ett gatunät som skanörarna skapat under århundraden ersattes av ett draget med ritstift längs linjal. Gamla pilträd ersattes av lindar som hamlades hårt. Och, ofrånkomligt, de korsvirkesgårdar med bukiga väggar som brunnit ner ersattes åren efter branden av tegelbyggnader i tidens stil.

Två vackra gårdar.

I slutet av 1940-talet fanns fortfarande några få gamla gårdar

av anseelig storlek och högt kulturhistoriskt värde kvar i Skanör. Vid eller helt nära Torget låg två: Hans-Pettersgården och Borgmästaregården.

Hans-Pettersgården låg vid själva torget, öster om kyrkogården. Gården hade uppförts i mitten av 1700-talet av fyrmästaren Ejler Ekman. Teglet som murades in mellan mangårdsbyggnadens korsvirke var holländskt och hade bärgats ur en på Falsterbo rev strandad kofferdist.¹ Fyrmästare Ekmans dotter gifte sig med en Hans Pettersson och det var hans namn som för framtiden knöts till gården. Mangårdsbyggnaden var präktig och reste sin symmetriska fasad och sitt branta halmtak åt Torget. Från bostadshusets norrsida anslöt gårdens uthus med stall, lagård och alla andra ett stort jordbruks nödvändiga utrymmen. Mangårdsbyggnadens korsvirke var slammat rött medan putsen var kalkad i en varm gul nyans. Uthusen var enklare, korsvirket var tjärat och väggarnas fyllning av vitkalkad lera. Med tiden skulle uthusens väggar sätta sig så att det såg ur som om leran jäst förbi virket.²

Borgmästaregården var också en gammal fyrlängad gård i korsvirke, med halmtak och kullerstensatt innergård. Den låg helt nära Hans-Pettersgården åt öster och syntes från torget. Gården hade uppförts redan i slutet av 1600-talet och kom att bli borgmästarens residens i över 200 år. Under lång tid, tills Rådhuset stod klart 1777, höll stadens rådstuga också sina möten på

1 Enligt en anteckning av Nils Melin som bevarats uppklistrad på en oljemålning av Hans Pettersgården från 1947 av Rigmor Melin.

2 Hans Pettersgården revs 1964 av den dåvarande ägaren efter beviljat rivningslov. Rigmor Melin, och många andra gamla skanörare, menade att det var »ett nidingsdåd.« Det är också min, Lars Melins, uppfattning.

gården. När Skanör med Falsterbo borgmästare under förra seklet började residera i ett modernare hus såldes Borgmästaregården till arkitektprofessorn Alfred Grenander. När gården eldhärjades ägdes den av änkefru Grenander men var utarrenderad till lantbrukaren Ivar Frank som odlade gårdens åkrar och höll djur i gårdens stall.

Ett primitivt brandförsvär.

För organiserandet av gemensamma angelägenheter i Skanör med Falsterbo hade lösningen historiskt sett sökts efter följande principer.

En ofrånkomlig kommunal börda fördelades obligatoriskt mellan Nässets fastighetsägare efter de fasta egendomens *gårdetal*. Arbete eller kostnader som en grups särintressen medförde skulle bäras samfällt av gruppen. Gemensamma behov i övrigt borde i första hand lösas med frivilliga insatser. Så till exempel skulle vägen över Ljungen förr skötas efter gårdetalen, kreaturshörrarna hållas i maten i förhållande till antalet nötkreatur de vallade för var och en bonde och gol den röde hanen över syskonstäderna, ja, då var det självklart att »... gå man ur huse.«³ Så sent som på 1940-talet var brandförsvaret på Näset primitivt och hade fortfarande stark förankring i dessa principer. Det byggde på en obligatorisk beredskap, ett frivilligt brandförsvär med

3 Eufemismen Den röde hanen, (den röda tuppen) för vådelld får antas ha samma vidskepliga bakgrund som Den lede, Pocker ... med flera namn på Djävulen. Svor man i djävulens namn kunde han i samma stund stå i vrån. Uttryckte man en torr sommar förhoppningen att det inte skulle börja brinna, ja, då var det nästan visst att det skulle ta eld. Eufemismen visar oss i vår tid hur allvarligt man förr såg på eldsvådor.

Det urgamla, fina uttrycket gå man ur huse betyder så klart att alla män, unga som gamla, som bara kunde fick hjälpa till. Och måste man gå man ur huse då var det en självklar moralisk plikt.

kommunal utrustning och, om allvarlig fara var å färde, på att alla som kunde hjälpte till.

Det ålåg alla fastighetsägare att på sin fastighet ständigt ha minst en tunna fylld med vatten till ett förstahandsbehov vid brand. Till exempel på Klockaregården, som låg och ligger i hörnet av Östergatan/Dykerigatan fanns vid den här tiden, på innergården, vid drängstugan och nära pumpen, ännu tre trätunnor i en rack, var och en på nästan hundra liter. De stadiga tunnorna var tätt bundna med järnringar och hade kraftiga bärhandtag över locken. Antalet tunnor bestämdes av gårdetalen; Klockaregården räknades som en fullt trelängad gård, då drängstugan och snickarboden, som utgjorde den fjärde längan, inte ansågs skapa en full fjärde länga.

Näsets syskonstäder hade också

en frivillig brandkår som bestod av en mindre skara unga och medelålders män. Stora pumpvagnen, slangvagnen, verktyg och annan attiralj ägdes av kommunen och förvarades i brandkårens lilla hus på Mellangatan och hos de betrodda skanörare som utgjorde brandbefäl. Ägaren till Klockaregården, Nils Melin, var under många år chef för Spruta nummer 2 och då stod den uppställd på Klockaregårdens loge. Och på fasaden till brandkårens hus, i en trälåda, hängde Skanörs brandhorn för signal till samling av de frivilliga mannarna för om elden kommit lös och till allmänhetens påkallande i svåra fall. Och alla kände till att antalet stötar i hornet angav var det brann; på Ljungen, i Skanör, i Falsterbo...

Borgmästaregården brinner ...

Lördagen den 20 september 1947

Borgmästaregården. Oljemålning av Rigmor Melin 1947.

vid halv niotiden på kvällen är syst-rarna Rigmor och Ulla Melin finklädda på väg genom stadsparken mot Fritz Tegnér's dansbana. Det är en ovanligt varm septemberkväll. Få av dem har väl tänkt dansa, men dansbanan är en samlingspunkt för näsetborna och är inglasad vid den här tiden på året. Man träffar vänner och skolkamrater, lyssnar på musikkapellet, hänger utanför dansgolvet, som Tegnér glättat med stearinflisor, eller tar en fika på dansbanans veranda eller, om vädret tillåter, i de vitmålade grupperna av trädgårdsmöbler som snickrats av grova grenar.

Då hör de hur någon stöter i brandhornet. Man stannar, lyssnar och ser frågande på varandra »...hur många signaler?«

Borgmästaregården brinner! forts.

»Det är ju här...« säger systrarna Melin i munnen på varandra. Och när de vänder sig och tittar upp mot skyn kan inga tvivel råda längre. Rakt bakom dem ser de en mörkgrå rökpelare stiga mot den mörknande himmelen ur ett ljust brandgult dis. »... vid torget... eller på Möen... nästan hemma« De tvärvänder och skyndar halvspringande mot röken. Rigmor och Ulla tar vägen upp längs Dykerigatan. Först nu känner de branddoften. Dörren i Klockaregårdens port är öppen på vid gavel och i gathörnet på Östergatan står mor Svea. Längs gatan skyndar skanörare upp mot torget.

»Det är Borgmästaregården som brinner...« säger Svea Melin »...Nisse har redan sprungit dit...« Svea är orolig; för sin Nils, för att det brinner, för att någon skall förolyckas... och för att branden skall sprida sig. När systrarna Melin kommit upp till torget blir de först skrämde av allt de ser och hör. Borgmästaregårdens halmtak är övertänt, lågorna höga och brandgula. Det knastrar i elden och gnistor far av värmen högt upp i skyn och virvlar mot Hans-Pettersgården och över husen längs torgets västra sida. Gnistorerna lyser farligt röda men slocknar efter en stund. Rigmor tänker »...att det luktar så gott...« för ännu är det mest ag och halm som brunnit och brandlukten är torr. Det har redan samlats mycket folk och de springer åt alla håll som myror efter en spark i deras stack. Brandkarlarna har redan tömt brunnarna på de närmast fastigheterna. Sommaren har varit torr och brunnarna var nästan sinade. Brandtunnorna på tomterna runt torget är det knappt mödan värt att bära fram. Här måste det till mycket vatten. En av de frivilliga brandmännen är lantbrukarparet Nilssons påg Sven. Han är bara nitton år och storbranden blir hans första eldsvåda. Redan svettig och trött har han, ett par av de andra brandkarlarna och frivilliga män börjat rulla ut slang mot slotts-

ruinens vallgrav. Många skanörare, män och kvinnor, springer fram och tillbaka mellan Borgmästaregården och Rundningen på torget med möbler, tavlor, köksgeråd, sängkläder, prydnadsföremål, ja, vad som helst som räddas kan. Mycket blir kantstött och skrapat i brådskan. Ulla hör hur det krasar i en sockerlåda med glas som hastigt sätts ner utanför Rundningens spjalstaket. Och Rigmor tänker »... det är precis som när mamma berättar om branden på Gästis... Studenter från af Klerkers hus ränner också fram och tillbaka mellan den brinnande gården och Rådhusorgets plantering med travar av rara böcker från gårdens bibliotek.

... och brinner ner.

Nu har det mörknat och elden fått ohjälpligt fäste i Borgmästaregårdens väggar och bjälklag. Fönsterlutorna har tryckts ut av brandgaserna och kring de förkolnade bågarna dansar nästan vita lågor. Brandröken bolmar och bildar en svart siluett mot himmelens ännu något blåa fond. Röken sticker i näsan, sur och irriterande. De som mest är åskådare drar sig mot torgets östra sida. Alla kreatur stallade på Borgmästaregården har brölat i rädsla. Nu för några män ut djuren därifrån och ner mot kyrkogårdsmuren mot Knävången. Ett par grisar sliter sig och försöker springa tillbaka mot lågorna. Men alla djur räddas utom ett föl som brinner inne. Brandförmannen kommer springande.

»Vi har inte slang så det räcker ... hem efter spänner... vi får blida kedja från Bakdjupet...« ropar han flera gånger mellan flämtande andetag.

Nils Melin och många med honom far hem och tar var som i hastigheten kan hittas av bleckspänner och emaljerade hinkar. Så bildar man en dubbel kedja och langar vatten från pölnarna i Bakdjupet. Nils hör till dem som står till knäna

i ävjan och langar medan Ulla har sin plats längre upp längs kedjan. Spännerna är väl nästan fulla när de börjar sin färd men knappt halvfulla då de töms i ett kar vid brandsprutan. Det går raskt till men frestar på och efter någon halvtimme mattas de fulla hinkarnas färd, medan de tomma fortfarande far tillbaka i hast. Borgmästaregården är nu helt övertänd. Det står klart för var och en att den inte kommer att räddas. Och oron stiger för Hans-Pettersgården. Brandkarlarna sprutar vatten på gårdens väggar och tak. I hettan från eldsvådan ångar det från uthusets halmtak. Ulla är våt och kall om fötterna men för övrigt varm och trött. Och Nils byter plats med en utvilad karl och tar plats i kedjan som langar de tomma spännerna i retur. Grisarna i Hans-Pettersgårdens uthus skriar så det hörs lång väg. Man finner under Den röde hanens växande hot det bäst att även tömma Hans-Pettersgården på bohag, alla lösa inventarier och djur. Hela torget blir efter en stund en enda röra av allt från de två gårdarna.

Efter en stund kommer också falsterboiter till platsen och nyfikna från Ljunghusen och Höllviken. De har sett eldskenet över Skanör eller fått ett telefonsamtal från någon släkting i Skanör. Småningom kommer brandmän från Höllviken och Vellinge den allt tröttare lokala brandstyrkan till hjälp. Också änkefru Grenanders dotter, gift Beck-Friis, som inte bodde på Näset blev informerad om att Borgmästaregården brann. Hon tog en droska ner och på Ljungen mötte hon en bil som på flaket hade en stor koppartunna man tillägnat sig när inventarierna burits ut på torget. Nästa dag kunde fru Beck-Friis konstatera, att många andra av gårdens inventarier också tycktes ha fått fötter. Branden hade inte bara skapat viljan hos de flesta att hjälpa till utan också hos några ett olagligt habegär, ja, rent av plundringslust.

En kulturhistoriks katastrof.

Det tar timmar innan Borgmästaregården brunnit ner. När sent om sinder, en bra stund efter klockan elva på kvällen brandmän och vagnar från Malmö hinner ner till Näset, ja, då är det sedan länge försent att rädda Borgmästaregården och faran för att branden skall sprida sig över. Folket från brandkåren i Malmö får lösa av de utmattade näsetborna och hjälpa till med efter-släckningen. Smutsiga, svettiga och blöta, några med svedda ögonbryn eller med mindre brännskador under lasiga bandage sällar sig några av de lokala brandmännen till den stora skar av näsetbor som står vid Rådhusstorgets västra sida.⁴ Och med dem glör de uppgiven på elden. Längre, längre är torget upplyst av lågorna. Rigmor Melin står under en lång stund mot det gamla skolhusets vägg, ser på branden och blir

4 »Lase« är skånska för trasa, en enkel tygbit och liknande.

allt ledsnare. Träden i Rundningen susar i nattvinden. Det knastrar och knakar ur elden. Småningom visar halvbrunna bjälkar i högarna av glöd var gårdens fyra längor stod bara för några timmar sedan. Den dådkraft som själva storbranden först skapade hos skanörarna har ersatts av allmän melankoli i trötthetens tecken. Man känner att en oersättlig del av allas Skanör har gått upp i rök. Och Rigmor tänker: »Jag skall måla en tavla för att minnas hur Borgmästaregården såg ut... och kanske en på Hans Pettersgården.«

I *Sydsvenska Dagbladet Snällposten* skrev Edward Steiner efter branden om Borgmästaregården. Och den uppfattning han inleder sin artikel med delar jag.

»Den gamla Borgmästaregården i Skanör har genom den natten till söndagen timade ellsolyckan skattats åt förgängelsen och därmed är också en av den idylliska stadens sevärdheter borta.«

Hans-Pettersgården. Oljemålning av Rigmor Melin 1947.

Borta är också Hans-Pettersgården sedan 1960-talet. Riven. »Men det var ingen olyckshändelse...« brukade min mor Rigmor Melin säga, när saken kom på tal »... utan ett nidingsdåd.« Men hur som helst; det Steiner skrev om Borgmästaregården gäller i lika hög grad också om Hans-Pettersgården.

Lars Melin

Nya i styrelsen

Ola Freij

Boende i Ljunghusen. Sommarboende sedan 1959 och permanent sedan 1968, med avbrott för studier. Jag är mycket intresserad av vår lokalhistoria och tycker Calluna har gjort och gör ett fantastiskt arbete för att dokumentera och bevara den. Vill hjälpa till att föra det arbetet vidare.

Robert Hermansson

Sjöingenjör, arbetat som maskinbefäl i handelsflottan, varit redaktör på Svensk Sjöfarts Tidning och på The Scandinavian Shipping Gazette under många år.

Skriver böcker om sjöfartshistoria och resor.

Gunilla Jerndell

Kassör. Sommarboende på Näset i hela mitt liv (67 år!). Jag känner mig hedrad och glad över mitt uppdrag i Calluna – en förening vars böcker och skrifter jag och min familj har stor glädje av.

Sten Blomgren

Sekreterare, webmaster. Boende i Höllviken till och från sedan 1973, nu fast boende sedan 2003. Civilingenjör som doktorerat kring stranderosion, vågor och översvämningsproblem på Falsterbonäset. Skribent och hängiven amatörfotograf med intresse för såväl natur som kultur.

Lyckad sommarträff vid tänkebänken!

Calluna noterar med glädje god upplutning runt vårt »Tänkebänken«-arrangemang 22 juli! Drygt 40 deltagare trotsade det något aggressiva vädret och slöt upp i vattensportklubbens klubbhus på måndagskvällen. Till fiket bjöd Sofia Jonson och Simon Juth på blandad såväl som välstämd sång och musik, och Leif Brost bidrog med intressanta natur- och kulturhistoriska anekdoter med Kämpingedoft. Calluna vill rikta ett varmt tack till alla inblandade och alla deltagare för denna trevliga stund!

En hälsning från kassören!

Mitt första uppdrag som ny kassör är att med dessa rader be er alla att sända oss era fullständiga namn, adress, e-postadresser jämte telefonnummer. Vi vill kunna sända er information på ett effektivt och miljömässigt sätt och det visar sig att många epostadresser i vårt register är felaktiga och/eller ofullständiga.

Sänd ett mejl till Calluna (callunavanner@gmail.com) så lovar jag att se till att medlemsregistret blir uppdaterat.

Tack på förhand!

Gunilla Jerndell

»Klosterdammen« i Lilla Hammar

En hypotes om en kunglig gåva

1419

Nere i Skånes sydvästra hörn ligger Höllviken. På dess västra strand finns Skanör medan den östra utgörs av Lilla Hammars näs med byn Lilla Hammar. I norra delen av denna by har det under medeltiden stått en kyrka eller ett kapell. Vatten-samlingen strax invid den plats där kyrkan/kapellet legat kallas sedan gammalt för »Klosterdammen«. Detta namn är tämligen ologiskt för denna plats. Något kloster har nämligen aldrig funnits här. Däremot är det inte ologiskt att kunna kopplas samman namnet med den kyrkliga institution som den gränsat till. Följande talar för att så skulle kunna vara fallet:

År 1583 skänkte kungen till hospitalet i Malmö sin kyrka i Lilla Hammars by. Kyrkan revs och teglet forslades till Malmö för att användas i hospitalet. Hospitalet var inrättat i det forna franciskanerklostret, beläget i nuvarande Kungsparken strax invid Malmöhus dåvarande fästning. Klostret hade indragits till kungen vid reformationen på 1530-talet. Finns det ett eventuellt samband med detta franciskanerkloster och namnet »Klosterdammen« i Lilla Hammar?

Franciskanerna omtalas i Malmö för första gången på 1380-talet. Året 1412 finns en säker uppgift om att det vid denna tid i Malmö fanns ett ej namngivet franciskanerkapell, dock ej något kloster. År 1423 omtalas åter franciskanernas kapell i Malmö. Året 1437 benämns detta kapell som »Sanctorum Symonis et Jude capelle«. Vid denna tid var man emellertid i färd med att uppbygga en ny kyrka i det franciskanerkloster som då etablerats i Malmö på samma plats som det tidigare kapellet. (1) Detta låg vid nuvarande Västergatan i kvarteret Fiskens östra del. Klostret blev dock snart för litet och år 1487 påbörjades därför bygget av ett nytt stort

kloster i området för nuvarande Kungsparken. År 1489 kunde franciskanerna överge sitt gamla kloster och flytta in i sitt nya, det då största i Skåne. Efter reformationen på 1530-talet övergick detta kloster till att bli hospital. Samma hospital som teglet från den rivna Lilla Hammars kyrka senare sändes till.

I en källa från 1530-talet, skriven av en franciskanermunk, anges att klostret i Malmö grundats år 1419 och att kung Erik, pomraren, då gav bröderna ett hus och S:t Annas kapell vid havet. (2) Vad var detta för ett kapell som kung Erik av Pommern gett som gåva? I den tidigare Malmöforskningen har man alltid menat att kapellet i gåvohandlingen legat inne i staden. Problemet är dock att franciskanerna redan 1412 hade ett kapell och att detta sedan bevisligen ombyggts till klosterkyrka. Vad är det då för ett kapell med hus som innefattas av den kungliga gåvan 1419? Och varför skänker kungen ett kapell om det redan finns ett i bruk i staden?

Sanningen är att trots den intensiva Malmöforskning som bedrivits genom åren, inte minst genom författaren till denna artikel under hans 25 år som anställd chef på Malmö museum, har aldrig några

Dagens etapp i utgrävningen av Lilla Hammars medeltida kyrka vid Höllviken avslutad. Kyrkan revs 1583 och teglet fraktades till Malmö hospital, tidigare franciskanerklostret i nuvarande Kungsparken. Jag har lagt fram en teori att det är detta kapell vid Höllviken, »S:ta Anna kapell vid havet«, som franciskanerna fick av kungen 1419 när man skulle bygga sitt kloster i Malmö. Genom allmoseinsamling på fiskmarknaden i Höllviken/Skanör fick man pengar till bygget i Malmö. 2014-08-20.

spår efter S:ta Annas kapell kunnat hittas i Malmö, varken arkivaliskt eller arkeologiskt. Något man inte beaktat i denna fråga är emellertid det faktum att Malmö aldrig nämns i gåvohandlingen. Här omtalas bara orden »ad mare«, vid havet. Eftersom franciskanerna redan ägde grund i Malmö är det inte osannolikt att kungen med gåvan istället ville trygga det blivande klostrets ekonomiska situation. Franciskanerna var tiggarmunkar och kapellet ska i sådant fall sökas på ett för deras allmoseinsamlade verksamhet attraktivt område. Det är här kapellet vid Lilla Hammar kanske kommer in i bilden.

När det gäller den medeltida fiskemarknaden i sydvästra Skåne har man alltid enbart koncentrerat

forskningsintresset för denna handel till städerna Skanör och Falsterbo. Bevarat källmaterial berättar emellertid om att sillfisket även bedrevs på båda sidor om Höllviken. I ett brev utfärdat av borgmästare och råd i Skanör den 25 april 1410 angående gränserna mellan staden och kungens jord omtalas att i kung Valdemars tid (här åsyftas rimligtvis Valdemar IV Atterdag) hade bodarna i Hööl (dvs. Höllviken) på båda sidor tillhört kungen och där hade kungens fogde, Bo Dörrsven, uppburit all bodskatt och rättighet som i Hööl kunde tillfalla kungen. (3) Kungen har alltså ägt och uppburit skatt av fiskebodar som funnits även på Lilla Hammars näs. Detta ofrånkomliga säkra arkivaliska belägg, bevittnat av de styrande i Skanör, sätter osökt även Lilla Hammars näs i centrum vad gäller sillhandeln i sydvästra Skåne. Att fiskhandel även skett på detta näs och inte enbart ute vid Skanör/Falsterbo stöds nu också av de spår efter en medeltida lerbotten som påträffades vid en arkeologisk undersökning 2009. Lerbottnar är säkra arkeologiska belägg för kustknutna handelsaktiviteter under 1200-talet. Mängder med lerbottnar har t.ex. påträffats i Simrishamn, Skanör, Malmö och på Hallands Väderö.

Återvänder vi nu till Erik av Pommerns gåva till franciskanerna år 1419 kan hypotetiskt denna gåva sägas ha innefattat kungens kapell i Lilla Hammar. Kungen ägde ju vid denna tid dessutom bevisligen strandrätten på Lilla Hammars näs. Detta skulle också kunna förklara namnet »Klosterdammen«. Inte för att det legat ett kloster här men väl ett kapell som tillhört franciskanerna. Som tiggarmunkar borde det varit självklart att de under fiskesäsongen, som årligen inträffade under sensommar och tidig höst, har haft denna enormt omfattande fiskehandel som intäkt för deras nya kloster i Malmö.

Det senare händelseförloppet skulle då bli följande:

Vid reformationen tog kungamakten tillbaka detta kapell samtidigt som klostret i Malmö blev hospital. När sedan

Platsen för Lilla hammars kapell på karta från 1700-talet.

hospitalet behövde renoveras fick man av kungen tillåtelse att ta teglet från det forna franciskanerkapellet i Lilla Hammar. Detta skulle också förklara det mycket märkliga förhållandet att man fått lov att riva ett stående kapell nästan tre mil från Malmö och sedan varit tvungen att frakta teglet en inte helt lätt väg till den avlägsna staden. Har kapellet tidigare ingått i den klosteregendom som kungen indrog på 1530-talet verkar det hela mera logiskt. (4)

Sven Rosborn

Noter:

1. Bager: Malmö fornminnesförenings årskrift 1934.
2. Wählin: Malmö fornminnesförenings årskrift 1934
3. Otto Rybeck: Den medeltida borgen i Skanör. Lund 1935.
4. En närmare utredning om franciskanerna i Malmö har tidigare gjorts av författaren till denna artikel och finns i hans efterlämnade forskningsmaterial på Malmö museum.

På Ljungen ges ut av
KULTURFÖRENINGEN
CALLUNA

Styrelse

Ingemar H. Johansson
Eila Jonsson
Roy Larsson
Ola Freij
Sten Blomgren
Gunilla Jerndell
Robert Hermansson

Redaktör

Christian Kindblad, *chk*
christian.kindblad@telia.com

Ansvarig utgivare

Ingemar H. Johansson, *ihj*
calluna@tele2.se

Grafisk form

Christian Kindblad

Tryck

Holmbergs, Malmö

Adress

Kulturföreningen Calluna
Västra Mölledalsvägen 18
236 34 Höllviken
040-45 11 48

Callunas hemsida

www.calluna.nu

Medlemsskap

Sätt in 200 kr på vårt konto
bankgiro 5470-1248

Tidningen utkommer
med 2-3 nummer per år.

Återge gärna våra artiklar
men ange alltid källan.

Ljung, *Calluna vulgaris*

KULTURFÖRENINGEN
Calluna
DÅ OCH NU PÅ LJUNGEN